

Een dag uit het leven van een Wageninger in 2020 – een visie van Transition Towns Vallei / Wageningen

Als ik ben opgestaan ontbijt ik met een muesli mengsel van diverse lokale noten en gedroogde vruchten dat bij de Molen de Vlijt te krijgen is. Het verandert steeds van samenstelling afhankelijk van het lokale aanbod. Nu zitten er veel walnoten en hazelnoten in uit de streek en gedroogde appels en pruimen uit de Betuwe. Ik doe er yoghurt en melk bij van Veld en Beek, met koeien die in de streek grazen. Zowel van Molen de Vlijt als van Veld en Beek ben ik ondertussen mede eigenaar, met een aantal participaties. Ik kan de producten betalen met de lokale munt eenheid (de ‘Wagenwiel’ ofwel ‘wawi’) of direct betalen door op deze bedrijven een tijd te werken.

Na mijn ontbijt ga ik naar het gemeenschappelijke service centrum van de wijk waar ik woon. Hier staan wasmachines, droogmachines, groenten en vruchten persen en ook de biogascentrale die gas genereert waar de wijk mee wordt verwarmd. Ook breng ik hier dagelijks al mijn afval dat ik in gescheiden bakken aflever. Vrijwel alles wordt gerecycled en wij zijn als wijk zelf verantwoordelijk voor het beheer. Er is hier ook een intensieve ruilmarkt, niet alleen van producten maar ook van diensten, zoals het zorgen voor ouderen in de wijk. Je komt er veel bekenden tegen en het is gelijk een goede gelegenheid om nieuwtjes uit te wisselen en afspraken te maken. Ik drink er vaak een kop koffie en kijk hoe het staat met de collectieve energiemeter.

De thee en koffie komt uit de gemeente Kisii in Kenia, dat een ‘handels zuster gemeente’ is van Wageningen, met ruilhandel op basis van evenredige waarde. Er wordt direct zonder tussenhandel thee en koffie ingekocht uit deze gemeente en in heel Wageningen is deze thee en koffie te krijgen. Wageningen levert in ruil vooral landbouw machines. Er is in Wageningen ‘real time’ verbinding (via internet) met producenten en burgers in deze Keniaanse gemeente en er vinden nog meer uitwisselingen plaats tussen burgers daar en burgers hier. Er zijn zo nog een aantal ‘handels overeenkomsten’ tussen winkels en ketens in Wageningen en zuidelijke streken, zoals een gemeente op Sicilië (die vooral sinaasappels, olijfolie en winter groenten leveren). Op websites is precies te zien wat de productie kenmerken zijn van alle producten die geleverd worden en als ‘handelszuster’ kunnen wij daarover ook adviezen of wensen geven.

Na het ontbijt kijk op de werksites van de wijk en van Wageningen om te zien waar ik die dag mijn bijdrage kan geven aan publieke werken en zo een aantal ‘wawis’ kan verdienen. Ik kan daarop zien waar die dag en week nog arbeidsplekken gevraagd zijn. Ik kies voor smiddags werken in een eetbare tuin en werk in een zorg tehuis. Dat is een mooie combinatie van werken met de handen en contact met ouderen. Ik kan met de ‘wawis’ die ik hiermee verdien van alles kopen, zoals de energie van Vallei energie. Er liggen in mijn wijk een paar eetbare tuinen die ook onderhouden moeten worden. Ik ben verantwoordelijk voor het beheer van één van die tuinen, waarvoor ik nog extra ‘wawis’ verdien, en geef op de genoemde site ook aan hoeveel werkuren ik op verschillende momenten nodig heb voor het onderhoud.

Alle electriciteit energie van Vallei energie wordt duurzaam opgewekt, vooral door zonneenergie met zonnepanelen. Veel huizen hebben hun dak werkelijk vol liggen met panelen, maar er wordt daarvoor ook gebruik gemaakt van publieke voorzieningen en boerderij schuren in de omgeving. Helaas is de energie die zo lokaal wordt opgewekt niet altijd genoeg, vooral in de winter. Daarom wordt er ook een deel van de energie ingekocht van een grootse zonneenergie centrale in de Sahara.

Ik kan met de 'wawis' ook de belasting betalen aan de gemeente. Die is een stuk lager dan vroeger omdat namelijk vrijwel alle publieke werken nu door burgers zelf worden uitgevoerd (die daarmee dus verdienen).

Dan doe ik sochtends mijn eigen werk. Ik werk als ZZPer en doe wereldwijd evaluaties van de resultaten van duurzame handelsketens. Ik houd deze ochtend een tweetal 3D conferenties waarbij in wisselende samenstelling deelnemers uit de hele wereld mee doen. Reizen voor conferenties doe ik zelden meer en dat is maar goed ook want vliegen is vrijwel onbetaalbaar geworden door de enorme heffingen. Ik hoef voor deze arbeid geen enkele belasting te betalen, want er is nu geen belasting meer op werk maar alleen op consumptie (inclusief gebruik van producten en materialen). Ik ben verzekerd via een Broodfonds, hetgeen een geweldig systeem is omdat de groep mensen waarmee we dit samen doen ook een soort collectief is waarbinnen wij regelmatig ervaringen uitwisselen en elkaar informeren over met name nieuwe financiële en belasting technische ontwikkelingen. Maar het belangrijkste is natuurlijk dat het mij enorm scheelt in de verzekeringspremie.

Ik verplaats mij in Wageningen en omstreken nog vrijwel uitsluitend met een elektrische fiets (nu met een cocon die beschermt tegen kou en regen maar waar doorheen je nog wel alles ziet en hoort). Als ik mensen of veel spullen moet vervoeren huur ik een elektrische auto bij het oplaadpunt in mijn wijk.

Ik lunch bij één van de vele lokale restaurants in Wageningen. Dat is heel goed betaalbaar met 'wawis' en doordat er gekookt wordt op centrale warmte systemen veel goedkoper dan als ik zelf zou koken. Energie om zelf te koken is namelijk best duur geworden. Het spaart mij ook veel tijd om boodschappen te doen. Die tijd kan ik beter gebruiken om 'wawis' te verdienen door te werken aan diverse publieke en private werken. Als ik een dag fysiek moe ben dan kies ik voor het verzorgen van ouderen, als ik juist veel energie heb ga ik lekker in de eetbare tuin werken of bij een boer. Er is ook nauwelijks meer eenzaamheid in de stad want er wordt erg veel gedaan binnen wijken en er wordt ook veel gegeten in lokale restaurants, die allen een wat verschillende doelgroep en cultuur hebben.

Na mijn middagwerk in de eetbare tuin en in de zorginstelling, haal ik deze keer wat eten op bij een lokaal restaurant en eet dat thuis op met mijn vrouw. Ik ga daarna naar een avond zingen in één van de lokale kerken. Immers, ik heb op mijn gezondheidmeter gekeken en daaruit komt dat ik die week wat meer aandacht moet geven aan mijn rechter hersenhelft en daar is zingen heel goed voor. Ik heb gemerkt dat als ik zo goed in balans blijf (door een goede combinatie van hoofd, hart en handen werk), ik fysiek gezond blijf en ook veel minder last heb van onbestemde angsten of irritaties door te lang stressvol werk te moeten doen. Ik voel mij dus goed in balans en opperbest.

Wageningen, high tech in 2040.

Deze bijdrage is geschreven om het debat over de toekomst van Wageningen aan te zwengelen. De inhoud van deze bijdrage weerspiegelt niet de persoonlijke opvattingen van de auteur, maar is een mogelijke richting waarin onze Wageningse gemeenschap zich kan ontwikkelen. Het is aan de lezer om te beoordelen of het ook een wenselijke richting is.

Anton Nigten

Naar aanleiding van het toekomstatelier in 2013 besluit de gemeenteraad begin 2014 om de kennis en expertise van de Universiteit nadrukkelijker in te zetten voor het realiseren van een duurzame technologiestad. Dat werd om redenen die verderop vermeld worden, een duurzame technologieregio. De nieuwe naam luidde WageningenEnde.

Langs de drie lijnen van duurzaamheid – sociaal; economisch en ecologisch – werden op de belangrijkste deelthema's en de daarmee verbonden problemen oplossingsrichtingen opgetuigd. Per probleemveld werden daartoe clusters gevormd van onderzoeksgroepen, bedrijfsleven en overheidsorganen. Omdat de schaal van deze laatste niet langer voldeed – Wageningen was domweg te klein – werden interregionale samenwerkingsverbanden opgezet die, waar nodig de provinciegrenzen overschreden. Nauwere samenwerking met de gezondheidsregio rond Nijmegen lag dan ook voor de hand. Omdat de problemen te complex bleken werd de democratische besluitvorming verder ingeperkt. Afsproken werd dat het regionaal bestuur wel nog op hoofdlijnen gevraagd en ongevraagd advies mocht geven, maar dat de deskundigen op het vlak van technologie en bestuur uiteindelijk de knopen moesten doorhakken.

Welke thema's werden aangepakt?

Langs de ecologische as:

- **Energie, grondstoffen en klimaat.** Omdat de grote klimaatconferenties niets opleverden en de mensen steeds angstiger werden voor de verruwing van het weer, besloot men het heft in eigen hand te nemen. De belangrijkste stap was het afvangen van de CO₂ die bij verbranding vrijkwam. Het ATO slaagde erin om na veel mislukte experimenten, met behulp van duurzaam opgewekte energie CO₂ weer om te zetten in een mengsel van ethaan en etheen. Dat verving enerzijds het aardgas dat opraakte én voor veel bodemonrust boven de aardgasbel in Groningen zorgde. Zodoende was met dit nieuwe mengsel ook een buffer ontstaan voor duurzame energie die sinds 2020 op zee werd opgewekt. De aanvankelijk kansrijk geachte plannen voor lokale of regionale windmolens waren gesneuveld door de opstelling van enkele politieke partijen die nogal last hadden van hun achtertuinen. Ethaan en etheen bleken anderzijds ook zeer geschikt als basis voor complexe organische moleculen die aan het begin van de grondstoffenketen voor een biobased economie stonden. Het aardolie was na 2015 door een zware kernexplosie in Iran - de controleurs van het IAEA hadden een foutje gemaakt - zo schaars dat het niet langer volstond als motor voor de fossiele kunststoffen. Efficiënte inzamelsystemen en hoge boetes op verspilling – afgekeken van het op dit punt zo succesvolle Singapore,- zorgden voor een volledige kringloopsluiting rond 2025.
- **Voedsel** vormde het tweede onderdeel van de ecologische as. Dankzij een succesvol verlopen genetisch programma konden producten als appels, biefstukjes, pannenkoeken, brood en alle andere oude voedselvormen waar de mensen erg aan gehecht bleken, gemakkelijk nagebouwd worden. Algen en insecten leverden een basispakket van eiwitten, vetten en koolhydraten. DSM, inmiddels ook gevestigd op de Campus, specialiseerde zich vanaf 2014 verder in vitaminen en mineralen, en hoogcomplexen 'plantaardige' verbindingen en leverde hiermee de nog ontbrekende voedselbouwstenen. Hierbij bleken de boven genoemde ethenen en ethanen wederom een cruciale rol te spelen. Ook een uitgekiend hergebruik van urine en fecaliën bleek hier goed inpasbaar. De vroegere landbouw waarbij dieren in grote stalcomplexen werden gehouden en akkers hadden gediend voor de productie van een hele reeks gewassen, waren

niet langer nodig. Eindelijk kon het ideaal van een volledig computergestuurde voedselproductie gerealiseerd worden. En omdat een grote groep mensen zich hardnekkig bleef verzetten tegen deze voedselrevolutie – deels omdat ze oude sentimenten over de romantiek van dieren en planten niet van zich af wilden zetten; deels omdat hun smaakpapillen onvoldoende in staat bleken om het nieuwe voedsel op zijn waarde te schatten, - was rond 2020 besloten om door middel van genenimplantaten de smaak aan te passen aan het nieuwe voedsel. En voor het plattelandssentiment had men gekozen voor plattelandsmusea. In deze musea konden boeren die toch niet meer nodig waren, laten zien hoe vroeger de dieren gehouden werden en de gewassen verbouwd werden. Grappig was dat ook de oudere generatie landbouwkundige onderzoekers hier zeer van gecharmeerd bleek. De aanpassing van de smaak aan de geleverde nieuwe voedselingredienten bleek een gouden greep. Dankzij een steeds meer verfijnde kennis omtrent de mogelijkheden om bepaalde delen van de hersenen doelgericht te stimuleren of indien nodig te onderdrukken waren de grove middelen als alcohol, drugs of medicijnen niet meer nodig. Bewegen was eigenlijk alleen maar populairder geworden omdat men over steeds meer vrije tijd beschikte, en na de sportschool brachten veel mensen een bezoekje aan het hersenstimuleringscentrum om eventuele stoornissen in de lust-onlustbalans te resetten. Dit bleek tevens een probaat middel om de almaar toenemende verslaving aan de nieuwe media in goede banen te leiden. Verslaving was eigenlijk al vrij snel een achterhaalde gemoedstoestand geworden, toen een gebalanceerde prikkelgeleiding mogelijk was gebleken.

Langs de sociale as:

- Toen duidelijk was dat de smaakaanpassing voor het nieuwe fabrieksvoedsel eigenlijk betrekkelijk vlot geaccepteerd werd door de bevolking kwamen medewerkers van het vroegere Leeuwenborg-departement op de geniale gedachte om nog een stap verder te gaan. Rond 2020 was de maatschappelijke tweedeling waarbij enerzijds een hoogopgeleide elite het definitief voor het zeggen had gekregen, en anderzijds de middenklasse en de oude onderklasse steeds meer waren samengevloeid tot een toch nog redelijk heterogene groep van uitvoerende werkers, en het verplichte vrijwilligerswerk voor mensen met een uitkering nauwelijks nog viel te onderscheiden van werken in loondienst, besloot men om de steeds weer opflakkerende onvrede met nieuwe, drastischer middelen te lijf te gaan. Iedereen die buiten de elite viel en voor zijn bijdrage aan de samenleving geen geestelijke inspanningen meer hoefde te verrichten, kreeg een bescheiden basisinkomen. Men was er ondertussen bij het Departement voor voeding en epigenetica, in voortdurend goed en constructief overleg met de sociale wetenschappers, in geslaagd om een effectief mengsel van stoffen te ontwikkelen waarmee mogelijke onlust- en onrustgevoelens al te temperen waren voordat zij voor de persoon zelf voelbaar werden. Ze bleken veel minder bijverschijnselen te hebben dan de oude serotonineversterkers. Vijf jaar later was men er zelfs in geslaagd om dit mengsel zodanig te verbeteren dat er betrekkelijk gemakkelijk op elke persoon toegesneden pakketjes van geproduceerd konden worden. Nudepark 2 bleek al snel te klein. Het oude adagium van de Wageningen universiteit die inmiddels was omgedoopt tot de 'quality of life multinational', kortweg Life-multinational, werd hiermee meer dan waargemaakt. Door de consequente toepassing van de nieuwe kennis was het oude business model waarbij de universiteit nog enigermate afhankelijk was van overheids gelden en EU subsidies, volstrekt achterhaald. De nieuwe wereldelite die zichzelf nog graag jaarlijks liet trakteren op een maandje wintersport onder elkaar in Davos, maakte dankbaar gebruik van de Wageningse lifesciences, en aarzelde niet om royaal bij te dragen aan de financiering van de life-multinational. Daarmee zijn we ook bij de economische as gekomen.

Langs de economische as:

Na tien jaar doormodderen met de economische crisis die in 2008 was ingezet, was de wereldelite het gedoe meer dan zat. In 2018 werden de politici die tot dan toe als stromannen van de wereldwijd

opererende multinationals en de bancaire sector hadden gediend het eens over een ingrijpend pakket maatregelen:

- De noodzaak om corrupt te zijn moest uitgebannen worden. Om dat te bereiken moesten de elites die tot dan toe vaak in heftige onderlinge concurrentie gewikkeld waren, voortaan één lijn trekken. Dat leidde tot de ombouw van de VN tot een wereldregering., die de productie van goederen en diensten, en met name ook van kennis op hoofdlijnen aanstuurde. Voortbouwend op de successen van het neoliberalisme was ook de wereldregering als een goed geoliede multinational georganiseerd. De wereldleiders van de BRICS landen hadden hierin het voortouw genomen. Het maffiamodel uit Italië dat inmiddels al over heel Europa en het voormalige Rusland was uitgebreid, had hierbij model gestaan. Het was met name aan de slimme onderhandelingsstactieken van de opvolger van Poetin te danken dat dit geweldige project ook daadwerkelijk slaagde. Zijn olie- en gasreserves waren daarbij een goede steun in de rug. De oude nationale staten en hun federaties waren daarmee ook overbodig geworden.
- Het belonen van de wereldelite volgens de omgekeerde Balkenendenormen bleek ook een gouden greep. Elk lid van de elite kreeg een vast topinkomen dat ongeveer honderd keer het basisinkomen voor de onderklasse waard was. En om de onderlinge na-ijver in goede banen te leiden werden er jaarlijks competities voor de elite opgezet waarbij men wedijverde in 'conspicuous consumption'. De familie die op meest weergaloze wijze een miljoen florentino's, de nieuwe wereldmunt, wist stuk te slaan, werd voor dat jaar als de winnaar uitgeroepen. Elk jaar leefde de wereldbevolking toe naar dit grootse evenement dat telkens in een ander werelddeel werd georganiseerd. Alleen Brazilië moest tien jaar op zijn beurt wachten omdat in 2014 de opstanden in de favela's tijdens het WK met te veel geweld waren onderdrukt. De regering had het aanvankelijk nog als collateral damage af willen doen, maar dat stuitte op te veel verzet. De ballen mochten niet rood kleuren.
- Voor de onderklasse werden soortgelijke competities opgezet, maar dan wat minder prijzig.
- Omdat de corruptie nu in goede banen werd geleid, konden zakenbanken en beurzen afgeschaft worden. Evenals oorlogvoering. Wel werd een equivalent van de Romeinse gladiatorengevechten opnieuw ingevoerd, omdat de mensen het gedoe met computerspelletjes op een gegeven moment goed zat waren. Men ging voor het ecchie. Voor de mensen die als gladiator dienst deden was dit geen probleem. Het was een eer om voor de wereldgemeenschap te sterven. En door hun pijnsensoren tijdens de optredens uit te schakelen was hun lot heel dragelijk geworden.
- Er bestond in de nieuwe economie ook geen afval meer. Elk onderdeel was zo ontworpen dat het bij slijtage gemakkelijk vervangen kon worden. En dat verschafte de leden van de onderklasse een geweldig gevoel van trots, dat was hun bijdrage aan de duurzame samenleving.
- Door met volstrekt gesloten kringlopen te werken, en het voedsel voortaan in moderne fabrieken te produceren dichtbij de bevolkingscentra hadden de oceanen zich in rap tempo hersteld. De meeste koralen bleken verrassend snel te herstellen. Men schatte dat over honderd jaar de oude situatie zou zijn weergekeerd. Ook de voormalige landbouwgebieden werden in rap tempo omgevormd in natuurparken, waar het aangenaam toeven was. De verloren gewaande soorten werden door terugkruisingsprogramma's weer tot leven gewekt, en men ontdekte al vrij snel dat ook natuurgebieden het alleen maar goed deden als de inmiddels achterhaalde filosofie van bodemverarming werd stopgezet. Door bemesting met lavagesteenten werd de minerale verarming gecorrigeerd en bleken zelfs de korhoenders zich weer prima thuis te voelen op de aldus verrijkte heiden.
- Hoewel CO2 niet meer werd uitgestoten bleek dat geheel tegen de verwachting in de bossen zich spontaan herstelden. Houtteelt en soja-akkers waren immers niet langer nodig. En ook hier deed het lava meel wonderen.

En zo was de duurzame samenleving dan toch van de grond gekomen, dankzij de consequente toepassing van de neoliberale beginselen.

Anton Nigten